

עלון תורני

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

פרשת ואתחנן

שבת נחמו	קובלנקה:	לונדון:	פריז:	ניו יורק:	ת"א:	ב"ש:	חיפה:	י-ם:	כניסת השבת:
הפסרת השבת:	20:00	20:20	21:01	19:52	19:17	19:17	19:11	19:01	צאת השבת:
נחמו נחמו עמי	21:09	21:49	22:24	20:56	20:17	20:15	20:18	20:15	ר"ת:
	21:41	22:01	22:42	21:23	20:50	20:50	20:53	20:52	

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רד"ק שליט"א ראש המכון

דין מצוות מתנות כהונה בשותפות [המשך]

במדורים הקודמים ביארנו את דיני מצוות 'בכור בהמה טהורה' ו'פדיון פטר חמור' כאשר המצווה נעשית בשותפות עם ישראל, כהן או לוי. במדור זה נבאר את דין מצוות 'זרוע לחיים וקיבה' הנעשית על ידי שותפים הנזכרים.

שותפים ישראלים - בגמ' (קל"ו ע"א) הובאה פלוגתא ר' אלעאי ורבנן בבהמת השותפין אם חייבת במתנות כהונה, והרמב"ם פסק כרבנן בכל מתנו"כ דחייבים ליתן לכהן, וכן בד"ה זול"ק שחייבים השותפין ליתנם לכהן (הל' בכורים פ"ט ה"ז), וכן דעת מרן בשו"ע והכי ס"ל להלכה רוב הראשונים, וכן העיקר הלכה למעשה.

כהן ולוי - הכהן פטור מנתינת זול"ק בבהמתו, כדדרשין בגמ' (קל"ב ע"ב) "מאת העם" (דברים יח, ג) ולא מאת הכהנים. וכן פסק הרמב"ם (הל' בכורים פ"ט ה"ח) והשו"ע (יו"ד סי' סא סכ"ב). אמנם גבי בהמת לוי מספק"ל לרב (בגמ' שם קל"א ע"א) אי הו"ו בכלל "מאת העם" או שאינם בכלל העם, ולפיכך משום ספיקא פטר את הלוי מנתינת זול"ק לכהן דהמע"ה, וכך פסקו הרמב"ם והשו"ע שם, אלא שאם נטל ממנו הכהן לא יחזיר. ומ"מ לכו"ע אין נותנין ללוי זול"ק. וכיון שלוי פטור רק מחמת הספק, הנה אם רצה הלוי לקיים מצוות נתינה מספק שמא הוא חייב, תבוא עליו ברכה, וכ"כ בכה"ח יו"ד סי' סא אות קז, ע"ש.

כהנת ולויה - פטורות מליתן זול"ק לכהן, ושווה דינם לכהן זכר ולוי זכר, אלא שבת כהן אם נתחללה כגון שנבעלה בעילת זנות, חייבת במתנו"כ, ובזה נשתנה דינה מבית לוי שאף שנתחללה בביאת זנות נותר עליה דין לוויה ופטורה מליתן מתנו"כ. וכ"ז מבואר בדרכי תשובה (יו"ד שם ס"ק קלה וס"ק קלה).

ישראל שאשתו כהנת - קי"ל דפטור מן המתנות, וכן פסק מרן השולחן ערוך (יו"ד סי' סא ס"ח, ומקורו מתשובת הרשב"א) וזו: נותנים אותם לכהנת, אפילו היא נשואה לישראל, והנותנים לבעלה ישראל קיים מצוות נתינה, וכ"ש שבעלה ישראל פטור מן המתנות, עכ"ל. וכתבו האחרונים שבעלה של כהנת יכול לקבל המתנות גם בלי ידיעתה.

וכתב הרחיד"א במחזיק ברכה (פ"א סא ס"ק טו) שישיראלי הנשוי לכהנת יכול להחמיר וליתנם לכהן אחר, וקיים מצוה ותבוא עליו הברכה, ואינו בכלל מאי דאתמר בירושלמי שכל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיט, כיון שסו"ס ישראל הוא וחייב במצוה.

ישראל שאשתו לוויה - אף שנת"ל שכאשר הבהמה ברשות האישה הלוייה ושייכת לה ה"ה פטורה, אולם אם הבהמה שייכת לבעלה ה"ה חייב במתנות זול"ק לכהן. וכ"כ להלכה רבינו הפר"ח.

שותפות ישראל עם כהן או לוי - אם ישראל וכהן שותפים בכל הבהמה דהיינו בכל חלקיה, אף אם הכהן שותף רק בכל שהוא, פטור אף הישראל מליתן המתנות לכהן. אבל אם הכהן שותף רק באיברים מסוימים, הנה אם חלק הזרוע הלחיים והקיבה נמצאים ברשות הישראל הרי הוא חייב ליתן לכהן המתנות, ואם הכהן שותף רק באחד מהחלקים כגון שהוא שותף בראש [כולו כולל הלחיים], הרי הישראל פטור ממתנות, אך חייב בשאר המתנות. וכל זה מבואר ברמב"ם (הלכות בכורים פ"ט ה"י ואילך), וכן פסק מרן השו"ע (פ"א סא סעי' כה ואילך, ע"ש).

העולה למעשה: השותפים עם כהן או לוי באופן שיש להם חלק בכל הבהמה ה"ה פטורים מליתן מתנות זול"ק, אלא אם לאו אין לכהן או ללוי חלק בראש עם הלחיים, היד עם הזרוע והקיבה, ואז חייב גמור על הישראלים ליתן המתנות לכהן. ומ"מ אם השתתפו עם לוי ורוצים יחד עם הלוי ליתן המתנות לכהן, רשאים הם ותבוא עליהם ברכה.

שותפות עם בעל כהנת או לוויה - אם השתתפו עם ישראל שאשתו לוויה, ודאי שחייבים כיון שגם הוא חייב כנ"ל; אך אם היה שותף עמהם ישראל שאשתו כהנת, ישנם צדדים לכאן ולכאן, [ענין בגוף התשובה בשו"ת] ולמעשה ראוי שיתנו לכהן אחר וכך יקיימו מצוות נתינה כדת וכדין וכדברי החידא הנז'.

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ד הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

בשבת הקרובה אנו נקרא את פרשת ואתחנן ונפטיר בהפטרות הפותחת "נחמו נחמו עמי" על שם הפטרה זו נקראת השבת 'שבת נחמו' ובה אנו מתחילים את שבועה השבועות הנקראים 'שבועה דנחמא' שהם כנגד שלשת השבתות שעברנו קודם תשעה באב הנקראים 'תלתא דפורענותא' אך כפול ובתוספת.

אנו צריכים להתבונן מעט במשמעות של עניין הנחמה כיון שאנחנו לא תמיד יודעים להעריך את הנחמות שה' מנחם אותנו, לפעמים אנחנו מפרשים את הנחמה בצורה שגויה ולא נכונה יש כאלו שחושבים שהמשמעות של הנחמה היא מרגוע מכל הקבלת עול מלכות שמים ושבונו הנחמה אפשר לפרוק עול של התורה ושל התפילה בציבור, ולאחרי תקופת יומי 'בין המצרים' אפשר לשחרר מעט את הקבלת עול וההכנעה לפני בורא עולם חלילה וחס, זהו כמובן לא המשמעות של הנחמה כלל וכלל אלא הנחמה היא שמתגלה עלינו אור ה' ורחמי' וממילא אנחנו צריכים להתחזק יותר בעבודת ה' ובלמוד התורה ואדרבא מי שהוא באבילות הוא זה שפטור מלימוד תורה כמו שנפסק שמערב תשעה באב אחר חצות לא לומדים תורה, ובזמן הנחמה אנו מתחילים להתחזק וללמוד תורה ביתר שאת וביתר עז החל משבת נחמו וכך בכל השבועה שבועות הבאים שהם מכניסים אותנו שבוע אחר שבוע ושבת אחר שבת אל יום הדין ראש השנה. זאת אומרת שהנחמות הם שאמורים להוסיף בנו עז ותעצומות נפש בעבודת ה'.

נאמר שישיראל חטאו בכפליים ולקו בכפליים והתנחמו בכפליים, חטאו בכפליים שנאמר "חטא חטאה ירושלים" לקו בכפליים שנאמר "כי לקחה מיד ה' כפליים בכל חטאתיה" והתנחמו בכפליים שנאמר "נחמו נחמו עמי". מה היא המשמעות במאמר זה? המשמעות היא שכשחוטאים בכל חטא יש כפליים לרעה כי החטא שהאדם חוטא עושה פגם גדול בנפשו וגורם מחיצה בינו לבין ה' כמו שכתוב "וחטאתי נגדי תמיד" וכשהאדם רחוק מהקדושה או בנקל הוא חוטא שוב כי עבירה גוררת עבירה, וזה עצמו ה'לקו בכפליים' שכשהוא חוטא הוא לוקח על החטא עצמו ועונש נוסף על כך שאור ה' מרוחק ממנו וכך הוא מסוגל לחטוא ולהתרחק בנקל שוב פעם ויותר קשה לו להתקרב אל הקדושה. והתנחמו בכפליים' היא שאדם מתקרב יותר מקיים מצוות ולומד תורה וזה גופא מקרב אותו לעשות עוד יותר מצוות, וזהו "נחמו נחמו עמי" ה' מבקש לקרב אותנו אליו אבל זה מתחיל מאיתנו כמו שכתוב "שובו אלי ואשובה אליכם".

חז"ל אומרים שישיראל אומרים "השיבנו ה' אליך ונשובה" שקודם ה' ישוב אלינו ואח"כ אנו נשוב, אך ה' אומר "שובה אלי" קודם אתם תשובו ואח"כ "ואשובה אליכם" לכן אנו צריכים להתחיל אפילו מעט וכשאנו נתחיל להתקרב באמת בחזקה וברצינות בעז ובגבורה, לא בדיעבד בהודמן וברפיון ידיים אלא "ויסעו מרפדים" נסיר מאתנו כל רפיון ונבוא חזקים ואיתנים ושום נסיון לא יוכל להפריע לנו להתקרב ולעשות את רצון ה' וזאת היא הנחמה האמיתית והיא תגדל ותגדל עד שהיא תביא את הנחמה הגדולה בבוא אליהו הנביא לבשרנו על הגאולה ועל הישועה במהרה יבוא ויגל ליבנו אמן כן יהי רצון

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רד"ק שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל: 03-9030580 פקס: 03-9030891

מייל: m.torni@maco.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רד"ק שליט"א.

מעשה אבות

רבי עמרם בן דיוואן – ט' באב התקמ"ב

רבינו נולד בעיר הקודש ירושלים תובב"א בשנת הת"ק לאביו החסיד רבי אפרים דיוואן. שם משפחתו היא ע"ש מוצאה מהכפר "דיוואן" הנמצא דרומית לעיר טאנג'יר שבמרוקו.

בצעירותו למד את תורת הנגלה והנסתר בישיבת "נווה שלום" שאותה יסד דודו רבי יהודה בן דיוואן בעמדה"ס 'ובחי שלמים' ושו"ת 'חוט המשולש'. ראש הישיבה היה אז רבי משה בורלא החכמים שלמדו עמו בישיבה הם: רבי יעקב ישראל בורלא שלאח"מ היה ראב"ד ירושלים, רבי אפרים נבון מחבר הספר 'מחנה אפרים', רבי נסים ברכה חתנו של מרן החיד"א ועוד חכמים. סדר לימודם היה, בבוקר לימוד הלכה ובצהריים חמשה דפים ראשית חכמה וב". לאחר מכן עבר רבינו לגור בעיר הקודש חברון ונמנה שם בין גאוני ומקובלי העיר למרות גילו הצעיר.

בשנת תקכ"ג, עקב המצב הכלכלי הקשה בישיבת ובקהילת חברון נמנו כל הרבנים לשלוח שליח למרוקו שקרויה הייתה בפיהם 'המערב הפנימי' כי שם אהבתם לארץ ישראל הייתה נפלאה עד מאוד עד שאפילו את פרוטתם האחרונה היו מנדבים לשד"ר אשר היה מתקבל אצלם בכבוד גדול.

למשימה חשובה זו נבחר רבי עמרם, הסיבות לבחירתו היו הן מטעם שהוא מצאצאי המקום וכבוד גדול עבור רבני ועשירי מרוקו להתראות עם אחד מבני עדתם, ובוודאי יתמכו בו בעין טובה. סיבה נוספת לבחירתו היא כיוון שרבי עמרם שימש כדיין וגדול מופלא בתורה וכאשר היה מגיע שד"ר מארץ ישראל למרוקו היו הרבנים תוהים על קנקנו ומביאים לפניו את שאלותיהם בהלכה ובתלמוד וכשהיו רואים את גדולתו היו מצטרפים אליו למגבית ומשתדלים בכל עז עבורו. סיבה נוספת היא שכבר מצעירותו נודע כאחד שתפילותיו נענות וכפועל ישועות והיכן שכף רגלו דרכה היו תושבי המקום והסביבה נוהרים אליו כדי להתברך מפיו. שליחותו זו ארכה כשלוש שנים. בספר 'מי השלח' מובא פסק דין עליו הצטרף וחתם רבינו בשנת תקכ"ה בזמן שהותו בעיר פאס שם שהה בביתו של רבי מנשה אבן דנאן.

בן היה לו לרבי עמרם ושמו רבי חיים, מילדותו היה נער חולה וחלוש, בשנת תקל"ג נכנס רבי עמרם עם בנו אל תוך מערת המכפלה על מנת להתפלל לרפואת בנו, לאחר שנודע הדבר לשלטונות - שאסרו כניסת יהודים למקום - התירו את דמם ר"ל. חכמי חברון יעצו לו

לצאת שוב כשד"ר למרוקו ובכך, נוסף על סיבת יציאתו ממקום סכנה, יגיע גם סיוע כלכלי ליישוב היהודי בחברון. עוד באותו יום הגיעו רבי עמרם ובנו רבי חיים אל נמל יפו ועלו על אונייה הנוסעת לנמל קושטא משם הפליגו לטורקיה ומשם המשיכו למרוקו.

בחדוש תמוז באותו שנה הגיע רבינו לעיר מקנס שם התאכסן בביתו של הרב הקדוש רבי זכרי משאש שהיה מקום אכסניה לכל שד"ר הבא מארץ ישראל. מחמת מצב המלחמות ושיבוש הדרכים נאלץ רבי עמרם לשבת בעיר מקנס כשמונה שנים, הוא קבע את לימודו באכסנייתו שם למד עם רבני וגאוני העיר ובפרט עם רבי זכרי משאש ובנו רבי מרדכי, הגאון והמשורר המפורסם רבי דוד חסין ורבי מרדכי צאבאן זצ"ל.

לאחר שנים אלו נפרד רבינו מחבריו הרבנים והמשיך בדרכו על מנת לסיים את שליחותו ולשוב ארצה. יחד עמו נסע מארחו רבי זכרי משאש אשר התלווה אליו בכוונה לנסוע עמו לארץ הקודש. בעיר פאס התעכבו בערך כשנה. בנתיים חלה והסתלק רבי זכרי ונטמן בעיר פאס. רבינו הספידו הספד מר והודיע את חסידותו וגדולתו לכל תושבי העיר.

משם המשיך לעיר צפרו ומשם נסע עם שיירה גדולה דרך ההרים לכל הכפרים שהיו בהם ישוב יהודי עד אשר הגיע לכפר אשג'ן שם תקפתו מחלה ממושכת עד אשר הסתלק בליל שבת שחל אז ביום המר תשעה באב שנת התקמ"ב והוא בן מ"ב בלבד.

כאשר הגיע השמועה על סילוק הצדיק שהתפרסם כבעל מופת - אשר בזכותו התרפאו אנשים רבים אף ממחלות קשות - הספידוהו בכל הכפרים והעיירות הספד גדול ומר. ידידו רבי דוד חסין חיבר עליו קינה כמו כן נכתבו עליו פיוטים רבים במשך הדורות.

לפני פטירתו ציווה את החברה קדישא שלא יבנו על קברו מצבה אלא גל אבנים בלבד וכך היא מצבת קבורתו עד היום הזה. קדושת שמו ונפלאותיו מפורסמים בכל העולם. יום חילולתו נקבעה ליום השבעה של פטירתו - ט"ו באב שהוא ממילא יום טוב לישראל.

בנו רבי חיים המשיך את שליחותו של אביו כשד"ר והיה נודד ממקום למקום מרביץ תורה ומשדל יהודים לעלות לארץ הקודש עד שהסתלק בכפר ווירג'אן דרומית למראקש זיע"א.

מילי הקסידות

עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי

אפשר להולמו בהקדם מ"ש גורי האר"י ז"ל ע"פ "פור נתן לאביונים" וז"ל רפ"ח ניצוצות יש בעמקי הקליפות וצריך להעלותם. והנה לא יש כל להעלותם אלא שימסרו הצדיקים והחסידים עצמם להריגה כעניין עשרה הרוגי מלוכה, או למי שעושה עצמו עני ואביון לפניו ובתנאי שהיה בו מצות הצדקה, שאם אין בו מצות הצדקה אף אם יש בו מצוות אחרות, אם תרד נשמתו אפשר שלא די שלא תעלה אלא שהיא גם היא יתאחזו בה החיצונים, לפי שעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה צדקה כו' יע"ש.

וזה ירמוז בכאן "סיגים השבת כל רשעי ארץ" שידוע הוא שאין לקליפה שום חיות אלא מצד הקדושה ובהסתלק הקדושה מהקליפה נאבדצ היא. וזה אומרו "כ"סיגים השבת כל רשעי ארץ" שהיא הקליפה, "סמר מפחדך" וכו' שמא ב"מ יהיה נעשק גם הוא תוך הקליפה, ולכן "עשיתי משפט וצדק" שהיא הצדקה "בל תניחני לעושקי" וסיים "ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני זדים" שלא יהיה נעשק.

או יאמר "עשיתי משפט" ע"פ מה שארז"ל בפ"ק דברכות כל העוסק בתורה וגו' וקובר את בניו ר"ל מוחלין לו על כל עוונותיו. ולכן מתפלל דהע"ה "עשיתי משפט" זו תורה "וצדק" זו ג"ה, בבקשה ממך "בל תניחני לעושקי" לקבור את בני דמעת העשוקים אלא "ערוב עבדך לטוב".

או יאמר ע"ד מ"ש במ"ר "לעשות צדקה ומשפט" בתחילה 'צדקה' ואח"כ 'משפט', אברהם מקבל עוברים ושבים ונותן להם מזונות כשהיו אוכלים אומר להם ברכו וכו' ואם לא היו מברכים אומר לו ה' לא מה דעלך חד קצוט דחמרא וכו'. וע"כ דוד בא לו אני עשיתי להיפך שהקדמתי משפט לצדק, והטעם הוא משום "בל תניחני לעושקי" שירא אנכי שמא מיד אחר אכילתו מיד יברח ויסתר ממני, ונמצא אכל את שלי חיים, ע"כ הקדמתי משפט לצדקה.

או יאמר "עשיתי משפט" וגו' ע"ד מה שאמרו ז"ל 'האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני ה' צדיק גמור' וז"ל "עשיתי משפט וצק בל תניחני" כלומר שלא תניחני לעושקי וא"כ גם אתה "ערוב עבדך לטוב" כדי שלא יעשקוני זדים.

או יאמר "סמר מפחדך בשרי" וכו' "עשיתי משפט וצדק" והכוונה כפי מה שארז"ל שיראה הידיין כאילו חרב מונחת וכו' וקבע את קובעיהם וכו' ולכן אמר דהע"ה מחמת שסמר מפחדך

וכו' וממשפטיך יראתי ששגת תלמוד עולה וזדון לכן "עשיתי משפט וצדק" זו בצע שב"ד המשובח הוא שעושה פשרה.

או יאמר "ערוב עבדך לטוב" ע"ד מ"ש בסוכה במעשה דהנהו תרי קשאי, שרגלי האדם הם ערבים אותו לרעה להנקם ממנו לכן אמר הכא "ערוב עבדך לטוב" ולא לרע כי היכי שלא יעשקוני זדים.

ואמר "עניי כלו לישועתך ולאמרת צדקך" דרך רמז ע"ד מ"ש המפרשים שכל הגאולות נאמרות באותיות מנצפ"ך ונתנו סימן לרבר "מכנף הארץ צבי לצדיק" הם אותיות מנצפ"ך, וגאולה העתידה היא באות צדיק. וזה אומרו "עניי כלו לישועתך ולאמרת צדקך" שהיא אות צדיק. ואמר "עשה עם עבדך כחסדך" כו' ע"פ מ"ש בסוכה ע"פ "ותורת חסד על לשונה" תורה שהיא ללמדה היא תורה של חסד. וזה אומרו "עשה עם עבדך כחסדך" ואיזהו החסד, "חקיך למדני" שזהו הנק' חסד.

או יאמר "ולאמרת צדקך" ירמוז למ"ש בילקוט זכריה ע"פ "והיה ביום ההוא יצאו מים חיים" ר"י דספנין בשם ר' לוי אמר נטל הקב"ה סיחתן של אבות ועשאה מפתח לגאולתן של בני", אמר לו הקב"ה ליעקב אתה אמרת "והיה ה' לי לאלקים", חייך כל טובות וברכות ונחמות שאני נותן לבניך איני נותן אלא בלשון הזה שנא' "והיה ביום ההוא יצאו מים" וכו' "והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית" "והיה ביום ההוא יתקע" וכו'. וזה רמז "עניי כלו לישועתך ולאמרת צדקך" זה יעקב הצדיק, שמצפה דוד שיתקיימו דבריו של אותו צדיק.

ואמר "עבדך אני" וכו' ע"ד מ"ש בילקוט תלים ע"פ "למנצח לעבד ה'" ללמדך שכל העושה תשובה הקב"ה מוסיף לו וקוראו שם חביב וכו' וכן דוד עד שלא עשה תשובה לא נקרא עבד משעשה תשובה נקרא עבד. וזה אומרו "עבדך אני" כבר קראתי לי שם חביב בשם עבד וא"כ יגמור בעדי "הבניני ואדעה עדותיך" שלא אשכח דבר מהם, והטעם שצריך אני תפלה ע"ז יותר משאר כל אדם, לפי ש"על לעשות" היינו ע"ד משרו"ל ע"פ "כל העוסק יהיוול חכם" כל העוסק בצרכי ציבור תלמודו משתכח, וז"ל לפי שעת לעשות לה' להתעסק בצרכי ציבור, עכ"פ הפירו' תורתך" משכח תלמודו, וע"כ אני שצורכי ציבור עלי צריך תפילה שלא ישכח ממני התורה. (מהספר משכיות לבב לרבי רפאל אהרן מוונסונייגו זצ"ל)

מישג בכשרות

ערלה [ח] גדרי אילן לגבי ערלה, ודין הפירות השונים לסוגיהם

- א. צמח הפטל הוא שיח רב שנתי שמערכת השורשים שלו מתקיימת שנים רבות, אולם השריגים שמניבים פרי מתנוונים לאחר שמונה עשר חודש לאחר שהניבו שתי עונות גידול, ושריג חדש עולה מן השורשים ולעיתים מצוואר השורש ומניב פירות חדשים, נחלקו בזה הפוסקים מה דין הפירות. דעת רוב הפוסקים להקל בזה שאין בו דין ערלה וכן הדעת נוטה להקל בזה, ובפרט בזן "פריימוקן" שנותן את פריו תוך שנתו מזריעתו, וכמבואר לעיל שדי בטעם זה כדי להחשיב שיח כירק ולא כאילן וקל וחומר בנידון שלנו שיש טעמים נוספים להתיר.
- ב. אוכמניות, דינם כעץ ונוהג בהם ערלה, שאין בשיח זה אחד מן הסימנים שנפסקו להלכה כדי להגדירו כירק. ויש להיזהר בנצרים החדשים היוצאים מן האדמה וכפי שמצוי בשיח זה, שלא יניבו ויהיו פירות ערלה מעורבבים במטע.
- ג. חצילים, דינם כירק מחמת כמה סימנים שיש בהם: מניבים פרי תוך שנה מזריעתם, גזעם כלה טרם מלאות להם ג' שנים, גזעם חלול, ואיכות הפירות של שנה שניה וק"ו של שנה שלישית - יורדת.
- ד. עגבניות דינם כירק, מפני שנותנים את פריים תוך שנה מזריעתם וגזעם כלה בתוך שלש שנים.
- ה. במיה דינו כירק, מפני שנותן את פריו תוך שנה מזריעתו, גזעו חלול, וגזעו כלה בתוך שלש שנים.
- ו. אננס דינו כירק, מפני שלאחר תנובת הפרי הראשון מוציא ענף חדש, ומענף

פנת המעבדה

ספרים

אפשרות נוספת היא, לגרום לתמותה של החרקים ע"י הקפאה עמוקה של הספר במשך 72 שעות ברציפות כשהוא עטוף הניילון נצמד וכיו"ב, לאחר ההוצאה מן המקפיא יש להסיר את הניילון ולאוויר את הספר כדי למנוע התפתחות חדשה של עובש.

אפשרות נוספת היא להכניס את הספר למיקרוגל אלא שפתרון זה יעיל לחרקים מסוג דג הכסף אך לא יעיל באם נמצאו 'פסוקאים' שגודלם בדרך כלל קטן מאורך גלי הקרינה של המיקרוגל והם לא מושפעים ממנו.

קבוצה ב: חרקים מסוג החיפושית "ליקטוס" [אבקנית] ו"ירקונית".

חרק חיפושית ה"ליקטוס", צבעו חום - שחור, גופו מאורך ואורכו 3-6 מ"מ. ראש החרק בולט ומחושיו ארוכים בני 11 פרקים, כאשר השניים האחרונים גדולים מהאחרים.

חרק חיפושית ה"ירקונית" הוא החרק העיקרי שפוגע בספרים. צבעו חום בהיר, אורכו כ 2 ס"מ ורוחבו כ 0.5 ס"מ. ראש החרק הבוגר מעוגל ויורד כלפי פני הגוף. חרקים אלו מותירים סימנים ברורים של חורים בספרים.

אופן הבדיקה והשימוש:

באם ברור שקיימת נגיעות רק בספר אחד, ניתן לטפל בו גם ברמה ביתית [כאופן הטיפול בחרקים מקבוצה הא']. אולם למעשה רצוי שלא להסתמך על ההשערה שזה רק נגיעות בספר אחד, ולהזמין מדביר מקצועי הבקי בהדברה באמצעות איוו בגו [פוספין] ב"אוהל גז", הדברה זו מבטיחה תמותה של החרקים הבוגרים והביצים.

ספר נגוע ע"י מזיקי ספרים שונים

בספרים עתיקים בהם הנייר עבר תהליך ייצור שונה מהמקובל היום, יש לחרקים נטייה להתפתח. ויש לחלקם לשתי קבוצות כולל אופן הדברתם.

קבוצה א: חרקים שמהלכים על גבי הספרים אך אינם יוצרים מחילות וכיו"ב כגון קבוצת הפסוקאים אשר הם ככלל חרקים זעירים בגודל 1 עד 3 מ"מ, שצבעם חום צהבהב או אפור, ראש החרק רחב ומעוגל ומחושיו ארוכים. הם ניזונים מעובש או מהדבק של כריכות הספרים, והם המזיקים המפורסמים של הספרים ומכאן גם הכינוי שלהם "כיני הספרים". החרק מצוי מאוד במקום שיש בו לחות.

הסוג השני הוא "דג הכסף", חרק זה צבעו כסף, אורך גופו 8 - 10 מ"מ, בונבו יש כעין 3 חוטים, ומחושיו ארוכים.

כללים למניעה: כלל חשוב במניעה של כניסת חרקים לספרים הוא מניעת עובש בספרים, כאשר יש לדאוג שהלחות תעמוד על 55% והטמפרטורה של 18 עד 22 מעלות, יחס כזה הוא מצוין למניעת עובש. טמ'פ גבוהה מזו עם אחוזי לחות גבוהים גורמים לצמיחת עובש שמזמינה חרקים. בנוסף חשוב להסיר את האבק מהספרים כיון שהאבק עלול לשאת עמו נבגי עובש.

אופן הבדיקה והשימוש:

ספרים ישנים [בדרך כלל מעל 20 שנה] רצוי לבדקם, שאין אחד מהסימנים הנוכחים. במידה ונמצאו חרקים או סימני חרקים ניתן לטפל בהם ע"י ריסוס בקוטל חרקים [כגון K600 יש לרסס על הספרים הנגועים ובמדפי הספרים, ולאחר הריסוס לנקות את החרקים המתים].

סדרת 'השדה' המפוארת על הלכות המצוות התלויות בארץ

קצירת השדה א חדש! - תרומות ומעשרות
גבולות השדה - ארץ ישראל לגבולותיה
תבואת השדה - הפרשת חלה
שביתת השדה - שביעית
עץ השדה - ערלה ונטע רבעי
חובה בכל בית!!!

סדרת הספרים 'תולעת שני' על הלכות חרקים ונגיעות במזון

- דיני חרקים במזון
במהדורה חדשה ומיוחדת
חלק ב' - דגים וצמחי ים - **אול**
חלק ג' - ירקות ופירות
חלק ד' - דגנים קטניות
ומוצרי מזון מעובדים
חובה בכל בית!!!

מכותלי קו ההלכה

ברכת שחלק מחכמתו בזמן הזה

שאלה: על ברכת שחלק מחכמתו ליראיו, אם מברכים בזמן הזה ולמי מברכים. והוסיף השואל עוד כמה מעשה רב בענין הזה.

תשובה: כל אשר אמרת ואספת, אמת נכון הדבר, רק זאת אמרתי להוסיף על המעשה שסיפרת עם החזו"א עוד עדות שהייתה עם מרן הגרשז"א זצ"ל [הובא בהליכות שלמה עמ' רצד הערה 157] שחלק יחד עם הרב דוד בהרן לבקר את החזו"א כשהיה בירושלים, ובירך הרב בהרן ברכת שחלק מחכמתו, והחזו"א חיך ולא אמר דבר.

ולדינא רק אוסיף לך את חידושו של הרב כף החיים שכתב (סי' רכד אות יט) שהטעם שלא מברכים בזמן הזה כיון שיש מחלוקת אם אומר שחלק מחכמתו או שנתן מחכמתו [כ"ה הגירסא ברמב"ם, ודאה במקו"צ על הרמ' שהביא הגירסאות השונות בראשונים], לכן מברכים בלא שם ומלכות.

והדברים צריכים עיון שחן אמת שהבי גירסת הרמב"ם, אולם מרן הבית יוסף גרס כנוסח שבידינו בגמרא, והביא שני ביאורים לחלק בין חכמי ישראל לחכמי אור"ע מדוע לזה יברך שנתן ומדוע לזה שחלק יעו"ש. וכך הכריע, די בזה לדקדוק הלשון. ואמת היא שיש להמזה מדוע לא הזכיר מאומה מרן הבית יוסף מגירסת הרמב"ם, וכבר תמה

על זה הדרישה שם, יעו"ש. אולם שינוי דקדוק הלשון אינו מעכב בברכה, בפרט לאחר שהוכרעה בשו"ע, ופלא על זה לומר שמזה הטעם יברך בלי שו"מ. [ושו"ר לחזון עובדיה (ברכות, עמ' תו טז א סוף הסוגריים המדובעות) שהביא דבריו הכה"ח וכתב שאין דבריו נכונים].

ובאמת מה שעוד יש לדון בהאי ברכה, הכיצד למרות מחלוקת הפוסקים בדין זה, מכל מקום חורו רבותינו, וכך המנהג אצל רוב פוסקי הדור לברך עם שם ומלכות על גדולי הדור, ומדוע לא חששו בזה לסב"ל?

ואפשר לבאר זאת בשני דרכים או שכיון ויש עדויות על גדולי ישראל שכך נהגו בפועל וברכו על רבותיהם, מסתבר שזה המנהג היותר נפוץ, והוא מנהג ותיקין ולכן במקום מנהג לא אמרין סב"ל. וזה רמזו בדברי מרן הגר"ע יוסף שם בדבריו בסוגריים להשוות זאת להא דלא נהגו להפריש תרו"מ בברכה, וכתב שהוא מנהג בטעות, יעו"ש. ובדרך נוספת אפשר לומר, שהיה פשוט שכן עיקר הדין שצריך לברך, והחכמים שכתבו שלא לברך אמרו זאת מתוך עטוה שלא יברכו עליהם, וגם דרך זו מבוארת בתו"ד שם.

קו ההלכה והכשרות

בראשות הגאון רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

הנהגות יום ביומו באורח חיים ויורה דעה ♦ כשרות המזון ♦ כשרות חו"ל
מצוות התלויות בארץ ♦ חרקים במזון ♦ טפילים וכשרות הדגים

03-7528999

פקס: 03-7528992 מייל: b.m@macon.co.il

שעות פעילות
בית ההוראה

ימים א.ג.ה

13:15-14:00 19:15-20:00

ימים ב.ד

13:15-14:00 18:15-19:00

יום שישי

12:15-13:00

המענה ינתן
ע"י רבני בית ההוראה
בשעות פעילות בית ההוראה

בשאר השעות
ינתן מענה על ידי הרבנים
המופיעים בתפריט

"הביאו את כל המעשר... ובחגוגי נא בזאת אמר יי צבאות אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג')

מצטרפים לבית המעשר!

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

תחת פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

להצטרפות

03-9030580 אתר: hamachon.co.il

בית המעשר

שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'
תרומות ומעשרות בדרך הנכונה והקלה